

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Изборног већа Филозофског факултета у Београду од 4. 4. 2013. године изабрани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима који се буду пријавили на конкурс и предлагању кандидата за избор у звање ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област КЛАСИЧНЕ НАУКЕ (тежиште истраживања *Античка књижевност*), на Одељењу за класичне науке, са пуним радним временом, на одређено време од пет година.

На конкурс објављен у Огласним новинама Националне службе за запошљавање „Послови” од 3. 4. 2013. године, пријавио се један кандидат, др НЕНАД РИСТОВИЋ, доцент на Одељењу за класичне науке Филозофског факултета у Београду. Комисија је прегледала конкурсни материјал и има част да Изборном већу Факултета поднесе следећи

ИЗВЕШТАЈ

Ненад Ристовић је рођен 25. марта 1969. године у Крагујевцу где је завршио основну школу и преводилачки смер у Првој крагујевачкој гимназији. Диломирао је на Одељењу за класичне науке на Филозофском факултету у Београду 1994. године. На истом Одељењу изабран је у звање асистента-приправника за предмет Историја римске књижевности 1996. године. Завршио је књижевноисторијски смер последипломских судија на Одељењу за класичне науке Филозофског факултета у Београду одбранивши магистарски рад под насловом *Позитивни теоретски ставови старих хришћанских писаца према античком књижевном наслеђу* 1999. године. Од 2000–2004. године био је у звању асистента за предмет Историја римске књижевности. Године 2002. одобрена му је израда докторске дисертације на Филозофском факултету у Београду на тему *Црквени класицизам у српској књижевности*. Дисертацију је одбранио и промовисан је у доктора класичне филологије 2004. године. Године 2004. године изабран је у звање доцента за ужу научну област Класичне науке, са тежиштем истраживања Античка књижевност, на Одељењу за класичне науке Филозофског факултета у Београду. У исто звање поново је изабран 2009. године.

Научноистраживачки рад Ненада Ристовића обухвата више области класичне филологије, историје књижевности и културне историје: старохришћанску књижевност, рецепцију античког литерарног наслеђа у српској књижевности (нарочито XVIII столећа), историју класичне филологије у Срба и српску латинистику. Осим ширине интересовања и знања његов научни рад се одликује и окретањем потпуно запостављеним научним проблемима, пре свега српске књижевности на латинском језику, што подразумева и рад на обради и критичком издавању рукописних извора и грађе, по чему је јединствен у редовима српских класичних филолога.

Ненад Ристовић испуњава услове за избор у ванредног професора прописане „Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду”, као и „Правилима за избор наставника и сарадника Филозофског факултета у Београду”. Већину услова потребних за избор у звање ванредног професора Ненад Ристовић је испунио након

последњег избора (реизбора) за доцента 2009. године (само један рад је из ранијег периода).

1. Објављена му је монографија *Приручник из реторике Јована Рајића* 2013. године у издању Завода за уџбенике (322 странице); рецензенти: проф. др Војислав Јелић и проф. др Никола Грдинић (Филозофски факултет у Новом Саду). Ова књига Ненада Ристовића, издање реномиране издавачке куће, један је од најоригиналнијих доприноса српској класичној филологији. Реч је о делу сложене структуре које садржи: уводну студију монографског обима (стр. 7-123) о приручнику из реторике којим се бави, напоредно критичко издање рукописа на латинском језику и његов превод са коментаром (стр. 125-296), исцрпан резиме на енглеском језику (стр. 297-301) и чак 4 опсежна регистра имена и појмова (стр. 303-322). Књига оваквог типа представља највиши ниво научног рада у класичној филологији јер подразумева многа и специфична знања, почев од палеографије, преводилачку сигурност (у одсуству било којег другог превода), али и обавештеност у прилично удаљеним научним областима (нововековна књижевност и култура), будући да се ради о једном новолатинском тексту. Ристовић је најпре показао велику научну радозналост и упорност потрудивши се да пронађе овај дуго затурени текст, а затим и компетентност да га на најбољи начин презентује и да га што тачније и потпуније интерпретира. То је највидљивије у импозантном броју античких и других референци које је утврдио у Рајићевом тексту и у зналачкој анализи, синхронијској и дијахронијској подједнако, реторичке материје обрађене у овом приручнику. Резултати до којих је Ристовић дошао и закључци које је извео приредивши овај текст, знатно померају досадашња знања пре свега о самом његовом аутору, Јовану Рајићу, о његовој интелектуалној оријентацији, као и о овом стадијуму у развоју српске реторичке теорије и педагогије. Установивши изворе и узоре овог дела Ристовић је показао да се њиме српска култура XVIII stoleћа истовремено са интензивним продором античке традиције први пут окренула савременим просветитељским трендовима.

2. Објављен му је рад у часопису који се налази на ERIH међународној листи научних часописа, *Зборнику радова Византолошког института*, „Аспекти рецепције античког наслеђа у Животу деспота Стефана Лазаревића Константина Философа“ 2011. године (20 страница). Овај рад Ненада Ристовића бави се веома важним и изазовним проблемом у вези са јединим делом старе српске књижевности у коме је античко наслеђе видно присутно. Он је овај проблем разложио на три суштинска аспекта: књижевнотеоријска традиција, конвенционално-архаизаторски манир и либералан интелектуални приступ. Доводећи у питање досадашње напоре за утврђивањем Константинове античке лектире, а подвлачећи његову везу са класицистичком византијском књижевношћу, показао је како је новина жанра световне биографије овога дела главни разлог што је у њему антика добила простор већи него ли у свој дотадашњој средњовековној српској књижевности. Најважније Ристовићево запажање изнето у овом раду јесте да је Константин имао позитиван суд о претхришћанској хеленској мисли у мери која се ретко среће у старохришћанској и византијској књизи.

3. Објављена су му два рада у научном часопису коме је посебном одлуком признат међународни ранг (М 24), оба 2010. године: „*Трагедија Јована Рајића и наслеђе античке драме у нововековним латинским школским поетикама*“ у *Зборнику Матице српске за књижевност и језик* (14 страница) и „Други вид просветитељства Јована Рајића:

класицистички и пијетистички концепт наставе реторике у Покрово-Богородичиној школи” у *Књижевној историји* (28 страница). Први од ова два рада сагледава једно од најпознатијих дела старије српске драмске књижевности из угла из кога оно до сада није било сагледавано. Образложено полазећи од чињенице да је Јован Рајић као писац пре свега био дубоко укореван у традицији школских латинских поетика (као и реторика), доминантној у свим европским књижевностима током раног модерног доба, Ристовић то и показује налазећи елементе ове поетике у његовој драми. При томе се као извором служи латинским рукописом уџбеника поетике по коме је ову наставу Рајић слушао, тако да овај рад осим утемељености закључака има и методолошки значај.

Други рад је такође пионирско истраживање које на основу врло опсежне анализе релевантне објављене и необјављене грађе осветљава предавачки рад Јована Рајића у једној од првих српских модерних класичнохуманистичких школа. Ристовић утврђује да је Рајић био неочекивано велики иноватор у овоме после, будући да је уместо до тада коришћених језуитских латинских приручника увео модерније пруске. Тиме је извршио раскид и са кијевским уџбеницима на којима се сам образовао и показао највећи степен модерности у целокупном свом интелектуалном развоју и ангажману. Овим радом Ристовић је извршио припремна истраживања за рад на својој монографији о Рајићевом приручнику из реторике.

4. Објављен му је рад „Незапажена сатирична дела међу рукописима Јована Рајића: две песме на латинском језику” (12 страница) у домаћем часопису највишег ранга, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 2006. године. Овим радом Ристовић је започео своја истраживања непроученог корпуса дела Јована Рајића писаних на латинском језику и већ у њему бацио је потпуно ново светло и на српску латинистику и на на српску сатиричну књижевност те на Рајићево место у обе. Увидом у два рукописа песама у Рајићевој оставини Ристовић најпре оспорава у ранијој литератури подразумевано Рајићево ауторство једне од њих, а затим другу песму зналачком анализом ставља у контекст пишчевих књижевних интересовања и указује на њена формална обележја и узор античког порекла.

5. Објављен му је рад “Acculturation Versus Assimilation: The Role of the Orthodox Church in the Organization of Western Modern-Age Classical Education among the Serbs in the Habsburg Monarchy” (16 страница) у зборнику радова *Encounters in Europe’s Southeast: The Habsburg Empire and the Orthodox World in the Eighteenth and Nineteenth Centuries* (2012) са међународног научног скупа “The Thirteen International Congress for Eighteen-Century Studies” одржаног у Грацу (Аустрија) 2011. године. Овај рад Ненада Ристовића објављен је у публикацији Аустријског друштва за XVIII столеће “The Eighteenth Century and the Habsburg Monarchy, International Series”, код једног од најугледнијих немачких издавача Dr. Dieter Winkler Verlag. У њему се познате, али и неке непознате чињенице у вези са првом фазом развоја нововековног српског класичног школства посматрају кроз призму процеса акултурације као очувања нације кроз изградњу модернијег националног идентитета. Ристовић недвосмислено аргументацијом издваја два феномена у томе процесу као кључна у тренутку и на простору којим се бави: латинску писменост и реторичку културу. Показујући како су њиховим усвајањем преко класичних школа отворених под окриљем Српске православне цркве Срби направили прве и пресудне

коракe ка укључивању у литерарне и интелектуалне токове новогa века засноване на реафирмацији античког наслеђа.

6. Објављен му је (2011) рад „Грчки језик и књижевност у нововековној српској просвети и култури до Вукашина Радишића” (23 странице) у зборнику радова са националног научног скупа „Почеци наставе грчког језика код Срба“ одржаног 2010. године. У овом раду, објављеном у публикацији Центра за научна истраживања САНУ и Универзитета у Крагујевцу *Лицеум*, Ристовић анализује, делом и на основу мало познате рукописне грађе, мене које су обележиле грчку писменост у Срба у раздобљу од почетка XVIII до тридесетих година XIX столећа, укључујући и њено драстично опадање у једном тренутку. Нарочито се бави околностима које су припремиле појаву великог хеленисте Вукашина Радишића, као што су деловање грчких школа и утицај грчке дијаспоре у српским срединама, те хеленофилско расположење које су донели Доситеј Обрадовић, класицистичка књижевност и европска хеленофилија подстакнута неохуманистичким идејама и националном револуцијом у Грчкој.

Поред ових радова Ненад Ристовић је у периоду од избора за доцента (1. 11. 2004) дао и низ других научних и стручних радова који се такође одликују високим истраживачким дометом и баве се облашћу која је у средишту његове истраживачке пажње – рецепцијом античког литерарно-мислилачког наслеђа у српској књижевности. Међу овим радовима издваја се „Српска књижевност на латинском језику” (објављен 2007. у VI тому зборника *XVIII столеће*) којим је начинио велики помак у познавању и разумевању овог прилично запостављеног феномена у српским научним круговима. Значај овога рада показује и чињеница да је поново штампан у избору радова из до сада изашлих томова зборника *XVIII столеће* (2012). Овим феноменом, на примеру латинског песништва Гаврила Хранислава, бави се и Ристовићев рад „*Serborum Horatius Maior*. Једна пренебрегнута литерарно-биографска идентификација” (објављен 2006. у зборнику Филозофског факултета у Београду *Sobria ebrietas*) у коме је изнео низ нових запажања у вези са традицијом хорацијевске оде у Срба. И у раду „Место Доситејевог дела у рецепцији античког наслеђа у српској књижевности XVIII столећа“ (објављеном 2008. у зборнику радова са научног скупа „Дело Доситеја Обрадовића 1807-2007.”) Ристовић се показао као истраживач неспорних квалитета новим приступом генези Доситејеве везаности за антику, њеном религијском аспекту и утицају који је имала на његов просветитељски став и дискурс.

Један део Ристовићевих објављених радова изашао је обједињен, допуњен и пропраћен предговором и регистром у књизи под насловом *Хришћанство и античко наслеђе* (2010) у издању Института за теолошка истраживања при Православном богословском факултету у Београду. Ристовић је такође уз значајне допуне објавио и своју магистарску тезу под насловом *Старохришћански класицизам* (2005) у издању Чигоја штампе.

Као већ познати стручњак за античко наслеђе у српској књижевности Ненад Ристовић је саставио и објавио чланке у *Српској енциклопедији* (2008) и *Енциклопедији српског народа* (2010). Ристовић се исказао и у области научне критике и полемике приказом књиге Душана Поповића о Хермогеновим и Присцијановим припремним реторичким вежбама у *Зборнику Матице српске за књижевност и језик* (2011).

Поменути радови Ненада Ристовића показују да је он зрео истраживач који влада свим жанровима научног изражавања, да је подједнако успешан и у аналитичком и у синтетичком научном промишљању, да поседује научни инстинкт за откривање нових тема и налажење нових приступа постојећим. Ристовићеву научну студиозност и обавештеност показују бројни и по значају и по обиму објављени радови.

Својим научноистраживачким радом Ненад Ристовић је укључен као сарадник у научни пројекат „Представе идентитета у уметности и вербално-визуелној култури новог доба” на Филозофском факултету у Београду (од 2011). Био је сарадник и на научним пројектима „Верски и национални идентитет у визуелној култури новог века” (на Филозофском факултету у Београду, 2006–2011) и „Античка и српска реторика” (у Матици српској, 2006–2008).

Ристовић негује и преводилачки рад који је у класичној филологији увек био један од битних показатеља активног ангажовања у струци. По разнородности текстова које је превео и по временском распону у коме су ови текстови настали он и на овом пољу показује велику ширину знања и интересовања.

Низ година Ристовић је био члан редакције часописа Одељења за класичне науке *Lucida intervalla* (1997–2009). Био је и члан редакције Зборника Филозофског факултета посвећеног професору Мирону Флашару *Sobria ebrietas* објављеног 2006. године.

Ненад Ристовић је у као наставник више предмета на сва три нивоа студија на Одељењу за класичне науке у свим досадашњим студентским евалуацијама био оцењен високим оценама (врло добрим и одличним).

Имајући у виду квалитет и успешне резултате у научноистраживачком и наставном раду, сматрамо да доцент др НЕНАД РИСТОВИЋ испуњава све услове за избор у више звање и слободни смо да свесрдно предложимо Изборном већу Филозофског факултета у Београду да др Ненада Ристовића изабере у звање ВАНПРЕДНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област КЛАСИЧНЕ НЕУКЕ (тежиште истраживања *Античка књижевност*).

У Београду,
15. 4. 2013.

Чланови комисије:

Др Војислав Јелић,
редовни професор

Др Војин Недељковић,

ванредни професор

Др Милена Милин,
редовни професор у пензији